

του Φορέα Διαχείρισης στενών & εκβολών ποταμών
Αχέροντα & Καλαμά

Περίεχόμενα

- Χελιδονίσματα 2015 1-3
- Editorial 2
- Ολοκλήρωση προγράμματος (Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α) 4-5
- Πελαργός 6-8
- Natura 2000 9-10
- Χρόνια Μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις 11-12

Ανοιξιάτικη γιορτή «Χελιδονίσματα 2016» στην Ηγουμενίτσα και στην Αμμουδιά Πρέβεζας διοργάνωσε για ακόμη μια χρονιά ο Φορέας διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά σε συνεργασία με την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία. Οι εκδηλώσεις διήρκησαν από 29 Μαρτίου έως 1 Απριλίου με τη συμμετοχή 400 μαθητών Δημοτικών Σχολείων Θεσπρωτίας (1ο, 2ο, 3ο Ηγουμενίτσας και Γραϊκοχωρίου) και Πρέβεζας (1ο, 2ο Καναλακίου και Μεσοποτάμου).

αφιέρωμα Πελαργός

Παγκόσμιες Ημέρες για το Περιβάλλον

Φεβρουάριος

2 Παγκόσμια Ημέρα Υδροβιολογίας

Μάρτιος

- 14 Παγκόσμια Ημέρα Δράσης για τα ποτάμια
- 20 Διεθνής Ημέρα της Γης
- 21 Παγκόσμια Ημέρα Δασοπονίας
- 22 Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Μετεωρολογίας

Απρίλιος

- 22 Ημέρα της ΓΗΣ
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Κατάρτησης των Πειραμάτων σε Ζώα

Μάιος

- 22 Παγκόσμια Ημέρα Βιοποικιλότητας
- 23 Παγκόσμια Ημέρα Χελώνων
- 24 Ευρωπαϊκή Ημέρα Πάρκων

Ιούνιος

- 5 Παγκόσμια Ημέρα Περιβάλλοντος
- 8 Παγκόσμια Ημέρα Ωκεανών
- 15 Παγκόσμια Ημέρα Ανέμου
- 17 Παγκόσμια Ημέρα κατά της Ερημοποίησης και της Ξηρασίας

Σεπτέμβριος

- 16 Διεθνής Ημέρα για τη Διατήρηση της Στοιβάδας του Όζοντος
- 18 Παγκόσμια Ημέρα Εθελοντικού Καθαρισμού των Ακτών
- 22 Παγκόσμια Ημέρα χωρίς αυτοκίνητο

Οκτώβριος

- 2 Παγκόσμια Γιορτή των Πουλιών
- 4 Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων
- 13 Διεθνής Ημέρα Μείωσης των Φυσικών Καταστροφών
- 24 Παγκόσμια Ημέρα Ακτών

Νοέμβριος

- 6 Παγκόσμια Ημέρα για την Παρεμπόδιση της Εκμετάλλευσης του Περιβάλλοντος στον Πόλεμο και τις Ένοπλες Συγκρούσεις
- 14 Παγκόσμια Ημέρα Ανακύκλωσης

Δεκέμβριος

- 11 Παγκόσμια Ημέρα του Βουνού

editorial

Ο Φορέας Διαχείρισης σε συνεργασία με την ορνιθολογική εταιρία διοργάνωσε μια ακόμη γιορτή για τα χελιδόνια «Χελιδονίσματα 2016». Περίπου 400 μαθητές από όλα τα δημοτικά σχολεία της περιοχής παραβρέθηκαν στην ετήσια γιορτή η οποία ολοκληρώθηκε με επιτυχία. Σκοπός των Χελιδονισμάτων είναι τα παιδιά να ευαισθητοποιηθούν σχετικά με τον ερχομό των χελιδονιών, το μακρύ και δύσκολο ταξίδι τους, φτιάχνοντας φωλιές από πηλό.

Καθώς ο πελαργός είναι ένα από τα πιο σημαντικά είδη ορνιθοπανίδας για την περιοχή μας επιλέχθηκε ως αφιέρωμα σε αυτό το τεύχος. Από το 2011 πραγματοποιείται συστηματική απογραφή φωλιών των πελαργών της Θεσπρωτίας και της Πρέβεζας, ελέγχοντας την κατάστασή τους και παρεμβαίνοντας αναλόγως. Επιπλέον στον τομέα της ορνιθοπανίδας, συλλέγονται στοιχεία κατά τις μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών στους υγρότοπους της Θεσπρωτίας (περιοχές αρμοδιότητας του Φορέα Διαχείρισης, Natura 2000) σε διάστημα 5 ετών, με σκοπό την τήρηση αρχείων με τις μεταβολές στους αριθμούς των διαχειμάζοντων υδρόβιων πουλιών.

Η ίδρυση ενός συνεκτικού οικολογικού δικτύου (δίκτυο Natura 2000) αποτελεί προϊόν διαβούλευσης και αποτέλεσμα της οδηγίας 92/43 για την εξασφάλιση καλής κατάστασης διατήρησης συγκεκριμένων τύπων οικοτόπων και πληθυσμών φυτών και ζώων. Ωστόσο η δημιουργία του ανωτέρω δικτύου, εκτός του αρχικού της σκοπού, έμμεσα στο πλαίσιο μιας ορθής διαχείρισης, συμβάλλει όχι μόνο στη διατήρηση της βιοποικιλότητας και του τοπίου, αλλά και στην προσπάθεια για μια βιώσιμη, φιλική προς το περιβάλλον, ανάπτυξη.

Τέλος κατά την ολοκλήρωση της 5ετίας, 2010 -2015, ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά υλοποίησε το πρόγραμμα «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας των περιοχών ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά» του Άξονα Προτεραιότητας 9 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη (Ε.Π.ΠΕΡ.Α.Α.) - ΕΣΠΑ 2007-2013».

Ο Πρόεδρος
Κομηνός Θεόδωρος

Χρηματοδότηση:
ΠΡΑΣΙΝΟ ΤΑΜΕΙΟ

Εκδότης:

Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά

Σχεδιασμός - Επιμέλεια έκδοσης - Παραγωγή:

Cantrel Προβολή Επικοινωνία

Παπαγιάννη Μαριάνθη
Υπεύθυνη Τομέα Ενήμερωσης

Στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης έγινε αρχικά παρουσίαση σχετικά με τα χελιδόνια και στη συνέχεια οι μικροί μαθητές ζωγράρισαν, έφτιαξαν κατασκευές από χελιδόνια και φωλιές με την βοήθεια του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης. Στα παιδιά και στους εκπαιδευτικούς μοιράστηκε η νέα έντυπη εφημερίδα μας με τις δράσεις και τα νέα του Φορέα καθώς και ενημερωτικά φυλλάδια για την ανάδειξη της προστατευόμενης περιοχής.

Στο τέλος της εκδήλωσης, τα παιδιά πήραν μαζί τους της ολοκληρωμένες φωλιές ώστε να τις τοποθετήσουν στο σχολείο ή σε οποιοδήποτε άλλο χώρο έκριναν ασφαλή μετά και τις συμβουλές που τους δόθηκαν κατά την παρουσίαση.

Ολοκλήρωση προγράμματος (Ε.Π.ΠΕΡΑ.Α)

«Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας των περιοχών ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά»

Μπέλλου Μαρία

Διοικητικός ΠΕ

Την περίοδο 2010 -2015 ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά υλοποίησε το πρόγραμμα «Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας των περιοχών ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά» του Άξονα Προτεραιότητας 9 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Περιβάλλον & Αειφόρος Ανάπτυξη (Ε.Π.ΠΕΡΑ.Α.) – ΕΣΠΑ 2007-2013».

1. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟΥ ΠΡΑΞΗΣ

Το φυσικό αντικείμενο της Πράξης αφορούσε στην υλοποίηση δράσεων, απαραίτητων για την προστασία και τη διατήρηση της βιοποικιλότητας, στην περιοχική αρμοδιότητα του Φορέα Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά. Η προστασία της βιοποικιλότητας επιτεύχθηκε μέσω της διατήρησης σε ικανοποιητική κατάσταση των τύπων οικοτόπων και των πληθυσμών των απειλούμενων στις περιοχές ευθύνης του Φορέα Διαχείρισης. Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν αφορούσαν τα εξής:

- I) Οργάνωση και διασφάλιση της εποπτείας και προστασίας των στοιχείων της προστατευόμενης περιοχής και της κατάστασης διατήρησης των ειδών και οικοτόπων που εμπεριέχει.
- II) Ενίσχυση της φύλαξης της περιοχής σε συνεργασία με τις αρμόδιες αρχές ώστε να αποφεύγονται ή να προλαμβάνονται φαινόμενα και παράνομες δραστηριότητες όπως πυρκαγιές, λαθροθηρία, παράνομη συλλογή ενδημικών ειδών χλωρίδας, εκκερνώσεις, κ.λπ.
- III) Ανάδειξη του τοπίου και της ποικιλότητας των Προστατευόμενων Περιοχών.
- IV) Επιστημονική παρακολούθηση και αξιολόγηση της κατάστασης διατήρησης των απειλούμενων ειδών χλωρίδας, πανίδας και οικοτόπων που εμπεριέχονται στα όρια των Προστατευόμενων Περιοχών, με συνεπακόλουθο τη λήψη μέτρων προστασίας και διατήρησης.

- V) Την ενημέρωση του κοινού από κατάλληλα καταρτισμένο επιστημονικό προσωπικό με στόχο την ανάδειξη της σπουδαιότητας των ειδών της χλωρίδας, της πανίδας και των οικοτόπων της περιοχής, ώστε να αποκτήσει το κοινό φιλική συμπεριφορά απέναντι στην προστασία και διαχείριση της περιοχής.

2. ΠΑΡΑΔΟΤΕΑ ΠΡΑΞΗΣ με ειδική αναφορά στα παραδοτέα κάθε υποέργου.

Υπόεργο 1: Δράσεις για την Προστασία και Διατήρηση της Βιοποικιλότητας

Οι δράσεις που υλοποιήθηκαν αφορούσαν:

- Την εποπτεία και φύλαξη της προστατευόμενης περιοχής, σύμφωνα με το Σχέδιο Φύλαξης – Επόπτευσης που έχει καταρτίσει ο Φορέας Διαχείρισης
- Την ενημέρωση του κοινού, σύμφωνα με το Πρόγραμμα Ευαισθητοποίησης – Ενημέρωσης που έχει σχεδιάσει ο Φορέας Διαχείρισης
- Την επιστημονική παρακολούθηση ειδών ορνιθοπανίδας.
- Την τεχνική, διοικητική και νομική υποστήριξη του Φορέα Διαχείρισης.

Η υλοποίηση του υποέργου έγινε με ίδια μέσα. Στην απόφαση για την εκτέλεση του υποέργου με ίδια μέσα περιγράφονται αναλυτικά οι δράσεις, οι ποσότητες, οι εργασίες, οι υπηρεσίες και τα υλικά που χρησιμοποιήθηκαν με το αντίστοιχο κόστος.

Μέσα από την υλοποίηση του συγκεκριμένου υποέργου, ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Ποταμών Αχέροντα και Καλαμά πραγματοποίησε τα παρακάτω:

- A)** Συλλογή και επεξεργασία δεδομένων για είδη ορνιθοπανίδας και συμπλήρωση των πρωτόκολλων – εντύπων αναφοράς που απαιτούνται για την εφαρμογή των κοινοτικών Οδηγιών 92/43 (για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας χλωρίδας και πανίδας) και 79/409 (για τη διατήρηση των άγριων πτηνών).
- B)** Δημιουργία των προϋποθέσεων για την επίτευξη

αποτελεσματικής διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών του Φορέα Διαχείρισης.

- Γ)** Δημιουργία αποτελεσματικού συστήματος επόπτευσης.
- Δ)** Ανάπτυξη και εφαρμογή ενός ολοκληρωμένου προγράμματος ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού

Υποέργο 2, Μελέτη διαχειριστικού σχεδίου Στενών και Δέλτα Ποταμού Καλαμά και Έλους Καλοδικίου:

Το υποέργο αφορούσε την Μελέτη Διαχειριστικού Σχεδίου

των Εκβολών και των Στενών Ποταμού Καλαμά και του Έλους Καλοδικίου. Τα Διαχειριστικά Σχέδια προβλέπονται από το Άρθρο 16 του Ν. 2742/99 για τις περιοχές που χαρακτηρίζονται προστατευόμενες βάσει των Άρθρων 18 και 19 του Ν. 1650/86, τα οποία εγκρίνονται ανά πενταετία με κοινές αποφάσεις του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ και των κατά περίπτωση αρμοδίων Υπουργών. Η κατάρτιση και η ευθύνη της εφαρμογής των διαχειριστικών σχεδίων υπάγεται στην αρμοδιότητα των Φορέων Διαχείρισης των προστατευόμενων περιοχών, βάσει του Άρθρου 15, παρ.2 του Ν. 2742/99. Το συγκεκριμένο υποέργο θα εκπονήθηκε με βάση τις διατάξεις του Ν. 3316/2005.

Υποέργο 3, “Παρακολούθηση ειδών και τύπων οικοτόπων”:

Το αντικείμενο της εν λόγω δράσης περιλάμβανε την καταγραφή, την εκτίμηση της κατάστασης διατήρησης και την παρακολούθησή της κατάστασης διατήρησης α) των τύπων οικοτόπων και των ειδών χλωρίδας και πανίδας των Παραρτημάτων II, IV και V της Οδηγίας 92/43 και β) των πουλιών της Οδηγίας 79/409.

Με το παρόν υποέργο σχεδιάστηκε και θα εφαρμοστεί ένα σύστημα επιστημονικής παρακολούθησης (monitoring) σε τοπικό επίπεδο (στην περιοχή ευθύνης του ΦΔ), το οποίο είναι ενταγμένο σε ένα εθνικού επιπέδου σύστημα παρακολούθησης ειδών και οικοτόπων. Με το έργο αυτό θα διασφαλιστεί η εποπτεία και η εφαρμογή ενός συστήματος επαναξιολόγησης (σε σχέση με τη 2η Έκθεση Εφαρμογής της Οδηγίας του 2007) της κατάστασης διατήρησης ειδών και οικοτόπων.

Ευρύτερα, η δράση παρακολούθησης συνέβαλε στην

αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των μέτρων διαχείρισης - διατήρησης που έχουν εφαρμοστεί στις περιοχές ευθύνης-αρμοδιότητας των φορέων διαχείρισης προστατευόμενων περιοχών.

Αποτελέσματα Πράξης με αναφορά στο ποσοστό ικανοποίησης των ποσοτικών στόχων/δεικτών της Πράξης, όπως αποτυπώνονται στην Απόφαση Ένταξης καθώς και αναφορά στα μέτρα που έχουν ληφθεί, ώστε να διασφαλίζεται το λειτουργικό αποτέλεσμα αυτής.

Οι στόχοι όπως αποτυπώνονται στην Απόφαση Ένταξης ήταν: α) Ανάσχεση της απώλειας, διατήρηση και προστασία της βιοποικιλότητας, β) Βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των οικοτόπων και των πληθυσμών και ενδιαιτημάτων των απειλούμενων και κινδυνευόντων ειδών. γ) Πλήρης ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής πολιτικής στις τομεακές πολιτικές.

Οι προτεραιότητες ήταν:

Καταγραφή και συστηματική παρακολούθηση

- Διαχείριση οικοτόπων και ειδών
 - Ανάπτυξη οικότουρισμού
 - Διαχείριση βοσκούμενων εκτάσεων
 - Βελτίωση επιπέδου πυροπροστασίας
 - Έλεγχος εφαρμογής περιβαλλοντικής νομοθεσίας
- Λειτουργική αποτελεσματικότητα/οικονομική βιωσιμότητα
Οι στόχοι/δείκτες της Πράξης επιτεύχθηκαν σε ποσοστό ικανοποίησης 90%

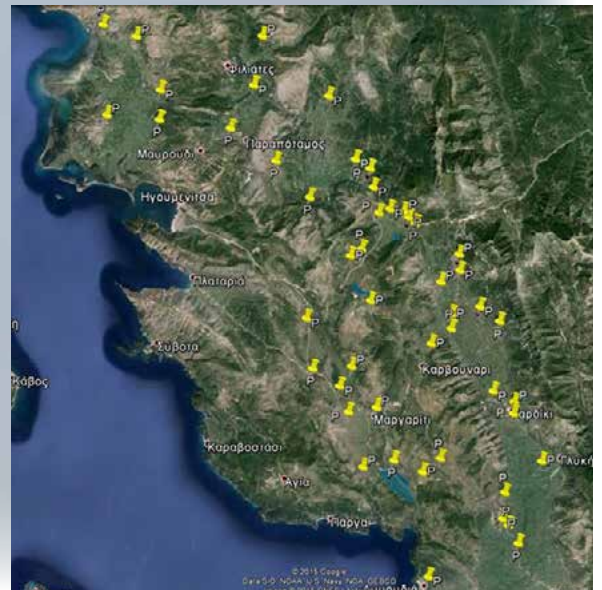
Οικονομικό Αντικείμενο Πράξης

Το οριστικοποιημένο οικονομικό αντικείμενο της Πράξης ανέρχεται σε 2.484.414,70 ευρώ (συμπεριλαμβανομένου του Φ.Π.Α.)

Πελαργός

Συντιχάκη Ευαγγελία
Βιολόγος MSc

Χάρτης κατανομής του λευκού πελαργού στο Ν. Θεσπρωτίας

Η λέξη πελαργός είναι σύνθετη από τις λέξεις “πελός” (που σημαίνει μαύρος) και “αργός” (που σημαίνει λευκός) και ανταποκρίνεται τελείως στο ασπρόμαυρο χρώμα αυτού του πουλιού. Πραγματικά το φτέρωμα του είναι λευκό και τα αιρετικά φτερά και τα μεγάλα καλυπτήρια της φτερούγας, μαύρα. Μόνο το μακρύ, παχύ και ίσιο ράμφος του, καθώς και τα πόδια του είναι κόκκινα. Είναι αρκετά μεγάλο και ογκώδες ημερόβιο πουλί, πού το μήκος του ξεπερνάει το ένα μέτρο, οι φτερούγες του έχουν άνοιγμα δύο μέτρα και το βάρος του φτάνει τα τέσσερα κιλά περίπου.

Ο πελαργός προστατεύεται από πολλά νομικά καθεστώτα. Στο κόκκινο βιβλίο των απειλούμενων ζώων της Ελλάδος βρίσκεται στην κατηγορία τρωτό (VU). Ανήκει στο παράρτημα I της οδηγίας για τα πουλιά, στην κατηγορία SPEC 2 (Είδη Ευρωπαϊκού Ενδιαφέροντος Διατήρησης). Εμφανίζεται επίσης στο παράρτημα II της Συνθήκης της Βέρνης και της Βόννης.

Το αρσενικό μοιάζει πάρα πολύ με το θηλυκό. Συνήθως όμως είναι λίγο μεγαλύτερο και έχει ράμφος πιο μακρύ, πιο χοντρό και στο άκρο του είναι λίγο κυρτό προς τα πάνω. Γι' αυτό, μόνο όταν το αρσενικό και το θηλυκό βρίσκονται το ένα πλάι στο άλλο, μπορεί κανείς με κάποια πείρα, και όχι πάντοτε, να ξεχωρίσει τα δυο φύλα.

Είναι μονογαμικά πουλιά. Όταν ωριμάσουν και ζευγαρώσουν, το αρσενικό με το θηλυκό διατηρούν το δεσμό τους για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα. Μετά την άφιξη ή την εκλογή της συντρόφου, το θηλυκό γεννά τον Απρίλιο, συνήθως 2-3, πολλές φορές όμως ως και 6 αυγά. Κάθε δύο μέρες γεννά και ένα αυγό, που είναι ελλειπτικό, καθαρόλευκο, ζυγίζει 110 περίπου γραμμάρια και έχει διαστάσεις 52Χ75 χιλιοστά. Το κλώσημα, που κρατάει 30 περίπου ημέρες, γίνεται και από τούς δυο γονείς. Αλλά και όταν εκκολαφθούν οι νεοσσοί, πάντα ένας από τους δυο γονείς μένει κοντά τους για να τους προστατεύει από τούς εχθρούς, τη βροχή, το κρύο ή τη ζέση. Στην αρχή οι δυο γονείς εναλλάσσονται κανονικά.

Ο λευκός πελαργός είναι ένα αρκετά συνηθισμένο πουλί κυρίως της πεδινής, συχνά όμως και της ημιορεινής ελληνικής υπαίθρου, που το συναντάμε να φωλιάζει κοντά σε ανθρώπινους οικισμούς, σε περιοχές με υγροτόπους, πλημμυρισμένους ορυζώνες, λιβάδια και καλλιέργειες. Προτιμά να τρέφεται σε ρηχά και στάσιμα νερά, σε λίμνες, λιμνοθάλασσες, λιμνούλες και ρυάκια. Αποφεύγει ψυχρές και υγρές περιοχές με χαμηλή θερμοκρασία καθώς και εκτάσεις με πυκνή βλάστηση. Σπάνια κολυμπάει. Οι μακριές και φαρδιές φτερούγες του είναι κατάλληλες για ανεμοπορία.

Η τροφή τους αποτελείται από κάθε είδους μικρά ζώα όπως ερπετά (φίδια και σαύρες), αμφίβια (βατράχια και φρύνοι), μικρά θηλαστικά (αρουραίους, ποντίκια, τυφλοπόντικες) και έντομα (νύμφες, κολεόπτερα, και ορθόπτερα), καθώς και αυγά ή νεοσσούς διαφόρων πουλιών.

Όταν αναπαύεται, δεν βάζει το κεφάλι του κάτω από τις φτερούγες, αλλά μέσα στους ώμους και αφήνει το ράμφος του να κρέμεται πάνω στο διπλωμένο λαιμό του, ενώ συνήθως κρύβει συγχρόνως το ένα του πόδι κάτω από τις φτερούγες της κοιλιάς του. Μπορεί επίσης να βαδίζει σε βαλτώδες έδαφος χωρίς να βουλιάζει, γιατί

ανάμεσα στη τρίτα δάχτυλα του ποδιού του που κατευθύνονται προς τα εμπρός, υπάρχει μια μεμβράνη, που φτάνει σχεδόν ως το άκρο τους. Το τέταρτο δάχτυλο κατευθύνεται προς τα πίσω.

Είναι πολύ σιωπηλός, γι' αυτό και στην αρχή πίστευαν ότι είναι βουβός. Σε σπάνιες όμως περιπτώσεις τον άκουγαν να βγάζει μία λαρυγγώδη κραυγή ή ένα σφύριγμα. Όταν οργίζεται ή στην αναπαραγωγική περίοδο εκδηλώνει τη διέγερση του με ένα περίεργο τρόπο. Αναδιπλώνει πολλές φορές το μακρύ λαιμό του προς τα πίσω, ώσπου το

συναντάμε δύο είδη πελαργών τον Λευκό Πελαργό (*Ciconia ciconia*) και τον Μαυροπελαργό (*Ciconia nigra*). Και τα δύο είδη είναι μεταναστευτικά, δηλαδή τον χειμώνα τους τον περνούν στην Αφρική, νότια της Σαχάρας και έρχονται στην Ευρώπη την άνοιξη, για να αναπαραχθούν.

Το δεύτερο είδος που ζει στην Ευρώπη, ο μαυροπελαργός, είναι λίγο μικρότερος από το λευκοπελαργό και όλο του το πέρωμα είναι μαύρο, έκτος από την κοιλιά, ένα μέρος από το στήθος και τα κάτω καλυπτήρια της ουράς, που είναι λευκά.

κεφάλι να αγγίξει τη ράχη του και κατόπιν το ξαναφέρει προς τα εμπρός και κάτω, κάνοντας συγχρόνως ένα γοργό κροτάλισμα.

Τα μέρη που ζουν σήμερα οι πελαργοί βρίσκονται κυρίως στη Βόρεια Ελλάδα από τον νομό Φθιώτιδας και βορειότερα. Οι μεγαλύτεροι πληθυσμοί απαντώνται στους νομούς Σερρών, Θεσσαλονίκης, Έβρου, Κιλκίς και Λαρίσης. Όσον αφορά στο Ν. Θεσπρωτίας και Ν. Πρεβέζης ο πελαργός εμφανίζεται σε πολλές περιοχές από την ακριτική Σαγιάδα έως την παραθαλάσσια Αμμουδιά, όπως φαίνεται στο χάρτη.

Οι υγρότοποι στους οποίους βρίσκει την τροφή του από βορειοδυτικά προς νοτιοδυτικά είναι: το δέλτα Καλαμά και οι πλημμυρισμένες υγροτοπικές του εκτάσεις, ο κάμπος Φιλιατών, η λίμνη Λιμνοπούλα, η λίμνη Προντάνη, το έλος Καλοδικίου και το δέλτα Αχέροντα.

Στην Ελλάδα οι πρώτοι πελαργοί φτάνουν στα μέσα Μαρτίου και αρχίζουν να φεύγουν το δεύτερο δεκαπενθήμερο του Αυγούστου. Πάντως κατά τα μέσα Οκτωβρίου και οι τελευταίοι πελαργοί έχουν εγκαταλείψει τη χώρα μας. Μεταναστεύει προς Αφρική μέσω Μ. Ασίας με εντυπωσιακό πέρασμα στο Βόσπορο.

Στην Ελλάδα όπως και σε μέρος της υπόλοιπης Ευρώπης

Ο μαυροπελαργός είναι πιο σπάνιος από το λευκοπελαργό. Έχει όμως την ίδια εξάπλωση, τις ίδιες περίπου συνήθειες, τους ίδιους εχθρούς και ακολουθεί τον ίδιο δρόμο με τον λευκοπελαργό, όταν μεταναστεύει. Τα τελευταία χρόνια και ο αριθμός των μαυροπελαργών ελαττώθηκε σημαντικά και από πολλές χώρες εξαφανίστηκε τελείως. Στην περιοχή μας εμφανίζεται ως σπάνιος επισκέπτης και έχει απαθανατιστεί συχνά να τρέφεται με άλλους λευκοπελαργούς.

Είναι αξιοσημείωτο ότι παρά την αύξηση του Πελαργού σε πολλές χώρες, ιδιαίτερα στη βορειοδυτική Ευρώπη, η κατάσταση του πληθυσμού του παραμένει κρίσιμη. Λόγω της συνεχούς καταστροφής των κατάλληλων βιότοπων, η επιτυχία αναπαραγωγής αυτών των πουλιών είναι πάρα πολύ χαμηλή για να κρατήσει τους πληθυσμούς σε ένα σταθερό επίπεδο. Οι πληθυσμοί των πελαργών στη Βορειοδυτική Ευρώπη στηρίζονται, αυτή τη στιγμή, στα πουλιά που μεταναστεύουν από τις ανατολικές και νοτιοδυτικές ευρωπαϊκές χώρες, όπου η πίεση του πληθυσμού έχει αυξηθεί. Η μακροπρόθεσμη επιβίωση του λευκού πελαργού στη δυτική Ευρώπη μπορεί να επιτευχθεί, μόνο, εάν κατάλληλοι βιότοποι, ιδιαίτερα υγρότοποι και περιοδικά πλημμυρισμένα λιβάδια πεδινών περιοχών, προστατευθούν και αποκατασταθούν σε μεγάλη κλίμακα.

Από το 2010 έως και σήμερα ο Φορέας Διαχείρισης Στενών

και Εκβολών ποταμών Αχέροντα και Καλαμά (ΦΔΑΚ) στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του και εφαρμογής του σχεδίου εποπτείας και φύλαξης των περιοχών ευθύνης τού, συμβάλλει στην προστασία του λευκού πελαργού και στην ανάκαμψη του πληθυσμού του στους νομούς Θεσπρωτίας και Πρέβεζας. Στόχος της παρακολούθησης είναι να εντοπιστούν τυχόν απειλές για τη ζωή του λευκού πελαργού, όπως η εκβιομηχάνιση, η μονοκαλλιέργεια, η χρήση των χημικών ουσιών στη γεωργία που οδηγούν στην υποβάθμιση ή/και εξαφάνιση των υγροτόπων και να εφαρμοστούν ανάλογα διαχειριστικά μέτρα στην περιοχή παρατήρησης των παραπάνω καταστάσεων.

Η πρώτη δουλειά του πελαργού που θα φτάσει στον τόπο όπου θα κλωσήσει, είναι να εγκατασταθεί σε μια παλιά φωλιά, κατά προτίμηση τη δική του. Αυτή έχει διάμετρο 70-80 εκ. και βρίσκεται χτισμένη πάνω σε κολώνες, στις στέγες και στις καμινάδες των σπιτιών, σε εκκλησίες και καμπαναριά, σε μεγάλα δέντρα, σε ερείπια, σιλό και γενικά σε σημεία που να έχουν ελεύθερο χώρο γύρω για να ελέγχει για πιθανούς θηρευτές.

Οι πρώτοι πελαργοί που θα φτάσουν σ' έναν τόπο και θα εγκατασταθούν στις φωλιές που υπάρχουν, είναι συνήθως αρσενικοί. Τα θηλυκά φτάνουν, κατά κανόνα, αργότερα και το ζευγάρι γίνεται στη φωλιά, όπου συχνά συναντιούνται οι σύντροφοι του περασμένου χρόνου, αν φυσικά επέζησαν και οι δυο. Αλλιώς ο αρσενικός πελαργός προχωράει στην αναζήτηση μιας νέας συντρόφου. Εγκατάσταση στη φωλιά είναι δείγμα ότι το πουλί είναι ώριμο πια.

Παρεμβάσεις του Φορέα Διαχείρισης

Ο Φορέας Διαχείρισης Στενών και Εκβολών Αχέροντα και Καλαμά (ΦΔΑΚ) με τη συνεργασία των αντίστοιχων τμημάτων συντήρησης της ΔΕΗ και της Εγνατίας Οδού Α.Ε., επισκεύασε την μοναδική ενεργή φωλιά που βρίσκεται στην Εγνατία Οδό η οποία είχε υποστεί σημαντικές φθορές. Μια από τις σημαντικότερες απειλές για το είδος σήμερα θεωρείται η υψηλή θνησιμότητα, ιδιαίτερα των νεαρών ατόμων, από ηλεκτροπληξία, λόγω του πολύ μεγάλου ποσοστού φωλιών σε σύλους της ΔΕΗ. Με τη βοήθεια της κάμερας κυκλοφορίας που βρίσκεται εγκατεστημένη πάνω από τη φωλιά, θα είμαστε σε θέση παρακολουθήσουμε και φέτος το κύκλο ζωής του πελαργού.

Δυο επιπλέον φωλιές αντικαταστάθηκαν από το Φορέα. Μια φωλιά στο Καρτέρι Θεσπρωτίας, η οποία κινδύνευε από

βραχυκύκλωμα από τα ηλεκτροφόρα σύρματα πολύ κοντά στη βάση της και θα προκαλούσε πιθανότητα πυρκαγιά

και πρόβλημα στην ηλεκτροδότηση του χωριού. Τέλος, η δεύτερη φωλιά τοποθετήθηκε σε συνεργασία με το Δήμο Φιλιατών στο χωρίο Ελαία, όπου η προηγούμενη ξύλινη κατασκευή είχε καταρρεύσει από την κακοκαιρία.

Η αναπαραγωγική περίοδος έχει ξεκινήσει με γοργούς ρυθμούς φέτος και έχει ήδη παρατηρηθεί αύξηση των φωλιών με πελαργούς. Στα μέσα Ιουνίου θα πραγματοποιηθεί από το Φορέα η προγραμματισμένη ετήσια απογραφή πελαργών όπου θα καταμετρηθούν φωλιές, ζευγάρια πελαργών και νεοσσοί και θα γίνει η σύγκριση με τα δεδομένα της περσινής χρονιάς.

Βιβλιογραφία - Πηγές :

<http://www.planetofbirds.com/ciconiiformes-ciconiidae-white-stork-ciconia-ciconia>
Dolata, P.T., 2006. "Close to Storks" – a project of on line monitoring of the White Stork Ciconia ciconia nest and potential use of on line monitoring in education and research.
Tryjanowski, P., Sparks, T.H., Jerzak, L. (Eds.), The White Stork in Poland: Studies in Biology, Ecology and Conservation.
Λεγάκης, Α. & Μαραγκού, Ν. 2009. Το Ελληνικό Κόκκινο Βιβλίο των Απειλούμενων Ζώων της Ελλάδας. Ελληνική Ζωολογική Εταιρεία, Αθήνα
Schulz, H., 1998. Ciconia ciconia White Stork. Birds of the Western Palearctic Update2
<http://www.iucnredlist.org>
BirdLife International. 2004. Πουλί στην Ευρωπαϊκή Ένωση: μια αξιολόγηση της κατάστασης. Wageningen, Ολλανδία: BirdLife International
Το πουλί της Ελλάδας της Κύπρου και της Ευρώπης, Οδηγός Αναγνώρισης 2η Έκδοση, Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία

τα οικονομικά οφέλη του δικτύου

α Παρασκευή Σκαμνέλου

Γεωπόνος

Τον Μάιο του 2011, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενέκρινε νέα στρατηγική της ΕΕ για τη βιοποικιλότητα με την οποία καθορίζεται πλαίσιο πολιτικής για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου.

Οι οδηγίες για τα ενδιαιτήματα και τα πτηνά αποτελούν βασικό στοιχείο αυτής της στρατηγικής. Από κοινού, επιτρέπουν τη συνεργασία και των **28 χωρών της ΕΕ** σε ένα κοινό νομικό πλαίσιο, με σκοπό τη διατήρηση των πλέον απειλούμενων με εξαφάνιση ειδών και των σημαντικών φυσικών ενδιαιτημάτων.

Στο επίκεντρο των δύο οδηγιών είναι η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού δικτύου φυσικών περιοχών γνωστού ως δίκτυο Natura 2000. Το δίκτυο περιλαμβάνει σήμερα περισσότερες από **26.000 χερσαίες και θαλάσσιες περιοχές**, γεγονός που το καθιστά το μεγαλύτερο στον κόσμο συντονισμένο δίκτυο περιοχών μεγάλης αξίας για τη βιοποικιλότητα.

Συνολικά, το δίκτυο Natura 2000 καλύπτει περίπου το ένα πέμπτο του χερσαίου τμήματος της ΕΕ, καθώς και σημαντικά τμήματα των θαλασσών που την περιβάλλουν. Λόγω της κλίμακάς του, είναι κάτι περισσότερο από ένα απλό καταφύγιο απειλούμενων ειδών και σπάνιων ενδιαιτημάτων.

Διαφυλάσσει επίσης αναρίθμητα άλλα είδη μεγάλης αξίας και υγιή οικοσυστήματα.

Πέραν της διαφύλαξης της βιοποικιλότητας για τις μελλοντικές γενιές, **το δίκτυο Natura 2000** προσφέρει ευρύ φάσμα από άλλα σημαντικά οφέλη για την κοινωνία και την οικονομία, μέσω σειράς υπηρεσιών που παρέχουν τα οικοσυστήματα. Τα υγιή οικοσυστήματα γλυκών υδάτων, για παράδειγμα, παρέχουν καθαρό νερό και βοηθούν στην απομάκρυνση των ρύπων από την ύπαιθρο που τα περιβάλλει. Οι φυσικοί υγρότοποι που παραμένουν άθικτοι δρουν ως φυσική ασπίδα προστασίας από τις πλημμύρες, καθώς απορροφούν το πλεόνασμα ομβρίων υδάτων. Οι τυρφώνες συμβάλλουν στη δέσμευση και την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα, το οποίο αποτελεί τη βασική αιτία της αλλαγής του κλίματος, ενώ τα δάση βελτιώνουν την ποιότητα του ατμοσφαιρικού αέρα και του εδάφους.

Επιπλέον, το δίκτυο Natura 2000 συμβάλλει στη διατήρηση των φυσικών επικονιαστών, τη διαφύλαξη του τοπίου και της αξίας των περιοχών ως τόπων αναψυχής, καθώς και στην υποστήριξη του τομέα του τουρισμού και της ψυχαγωγίας.

Προσφέροντας ελκυστικούς χώρους ανάπαυσης, παρέχει σημαντικές ευκαιρίες για οικονομικές δραστηριότητες που βασίζονται σε αυτόν τον μεγάλη αξίας φυσικό πλούτο.

Η παρουσία, εντός των προστατευόμενων περιοχών, υγιών και λειτουργικών οικοσυστημάτων μπορεί να αυξήσει όχι μόνο το φάσμα οικοσυστημικών υπηρεσιών, αλλά και την ανθεκτικότητα και προσαρμοστικότητα των οικοσυστημάτων στις φυσικές καταστροφές και διαταραχές (π.χ. κλιματική αλλαγή), ακόμη και πέρα από τα όρια της ίδιας της εκάστοτε περιοχής Natura.

Εκτίμηση της οικονομικής αξίας των διαφόρων τύπων οικοσυστημικών υπηρεσιών

ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ ΑΝΘΡΑΚΑ

Το δίκτυο Natura 2000 παρέχει μια ιδιαίτερα σημαντική υπηρεσία, την αποθήκευση άνθρακα, που συνεπάγεται ουσιαστικές συνέργειες της βιοποικιλότητας, με τον μετριασμό της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή σε αυτή.

Γενικά, πολλές περιοχές Natura 2000 προστατεύουν οικοσυστήματα (π.χ. δάση, υγρότοποι, τυρφώνες, λειμώνες, θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές) που αποτελούν σημαντικούς τύπους αποθήκευσης άνθρακα και προσφέρουν περαιτέρω ευκαιρίες δέσμευσης. Εκτιμάται ότι το δίκτυο Natura 2000 δεσμεύει σήμερα περίπου 9,6 δισ. τόνους άνθρακα, ισοδύναμων με 35 δισ. τόνους CO₂, με αξία εκτιμώμενη σε 600 εκατομ. έως 1,130 δισ. ευρώ (αξία αποθεμάτων του 2010), αναλόγως της τιμής που αποδίδεται σε έναν τόνο άνθρακα.

Μπορούμε να αναμένουμε ότι στο μέλλον οι εν λόγω τιμές άνθρακα θα αυξηθούν, ιδίως εάν βελτιωθεί η κατάσταση διατήρησης του δικτύου.

ΦΥΣΙΚΟΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ

Οι περιοχές του δικτύου Natura 2000 προσφέρουν δυναμικά σημαντική εξοικονόμηση δαπανών και μείωση των ζημιών που προκαλούνται από ακραία καιρικά φαινόμενα.

Οι φυσικοί κίνδυνοι προκαλούν σοβαρές ζημιές σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι προστατευόμενες περιοχές, όπως αυτές του δικτύου Natura 2000, διατηρούν υγιή, αέρια και σθεναρά οικοσυστήματα που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον μετριασμό των επιπτώσεων των φυσικών καταστροφών (όπως είναι οι πλημμύρες, οι χιονοστιβάδες, οι κατολισθήσεις) και συμβάλλουν ώστε οι κοινότητες να είναι συνολικά λιγότερο ευάλωτες στις καταστροφές αυτές.

Μολονότι τα οφέλη που απορρέουν από τη μείωση των φυσικών κινδύνων εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τη συγκεκριμένη περιοχή, τα οικοσυστήματα με εύρυθμη λειτουργία μπορούν να προσφέρουν αποτελεσματικές υπηρεσίες μετριασμού των ζημιών, συχνά με πολύ χαμηλότερο κόστος απ' ό,τι τα ανθρωπογενή μέτρα.

Στις περιοχές του δικτύου Natura 2000 φιλοξενείται ένα ευρύ φάσμα πολύτιμων φυτών και ζώων, όπως έντομα επικονίασης, τα οποία είναι σημαντικά για την ανθρώπινη κοινωνία.

Οι υπηρεσίες επικονίασης από τα έντομα είναι σημαντικές στην Ευρώπη με ετήσια αξία εκτιμώμενη σε 14 δισ. ευρώ ετησίως, ποσό που αντιπροσωπεύει το 10 % της γεωργικής παραγωγής για παραγωγή τροφίμων το 2005.

Πολλές περιοχές του Natura 2000 στηρίζουν επίσης σημαντικές γεωργικές πρακτικές. Οι γεωργικές εκτάσεις καλύπτουν σχεδόν το 50 % του εδάφους της ΕΕ και τα γεωργικά οικοσυστήματα αντιπροσωπεύουν το 38 % της έκτασης των περιοχών του δικτύου Natura 2000. Η γεωργία υψηλής φυσικής αξίας μπορεί να αποφέρει σημαντικά οφέλη για τη βιοποικιλότητα και να βοηθήσει στην υποστήριξη των τοπικών φυλών, τη διατήρηση της γενετικής ποικιλομορφίας και την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας του τομέα.

Αποτίμηση των οικονομικών οφελών από το δίκτυο Natura 2000

Το οικονομικό όφελος που προκύπτει από το δίκτυο Natura 2000 είναι σημαντικό σε σύγκριση με το κόστος που συνδέεται με τη διαχείριση και την προστασία του σημαντικού αυτού πόρου. Το εν λόγω κόστος εκτιμάται σε περίπου 5,8 δισ. ευρώ/έτος, ποσό που αποτελεί τμήμα μόνο της δυνητικής αξίας του δικτύου για την κοινωνία.

Η ακριβής σχέση κόστους-οφέλους θα εξαρτηθεί ασφαλώς από σειρά παραγόντων, συμπεριλαμβανομένης της θέσης των περιοχών Natura 2000 και της χρήσης γης σε αυτές, όμως, όλα τα έως σήμερα στοιχεία υποδηλώνουν ότι ένα καλά διαχειριζόμενο δίκτυο Natura 2000 αποζημιώνει και με το παραπάνω τις δαπάνες για τη συντήρησή του.

Ως εκ τούτου, η επένδυση στο δίκτυο Natura 2000 είναι όχι μόνον ορθή από οικονομική άποψη αλλά αποτελεί και οικονομικά αποδοτικό τρόπο αξιοποίησης των δαπανώμενων πόρων, εάν ληφθεί υπόψη το ευρύ φάσμα οικοσυστημικών υπηρεσιών που προσφέρει το δίκτυο. Προκειμένου τα οφέλη αυτά να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη, η οικονομική τους αξία πρέπει να αντανακλάται καταλλήλως στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και στους οικονομικούς υπολογισμούς της κοινωνίας.

Επένδυση στο Natura 2000 προς γενικό όφελος

Ένα πλήρως λειτουργικό δίκτυο Natura 2000 θα ενθαρρύνει την πιο συνεπή και αποδοτική από πλευράς πόρων χρήση του πολύτιμου φυσικού μας κεφαλαίου και θα προωθήσει μια πιο αειφορική και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη.

Μπορεί επίσης να οδηγήσει σε μια πιο ολοκληρωμένη και συνεκτική αναπτυξιακή πολιτική, η οποία να συναρθώνει συμπληρωματικές οικονομικές δραστηριότητες που στηρίζονται σε υγιή οικοσυστήματα. Τα κονδύλια της ΕΕ στο πλαίσιο του νέου πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου της ΕΕ 2014-2020 μπορούν να συμβάλουν σε μεγάλο βαθμό στην επίτευξη των στόχων αυτών, ιδίως μέσω της ορθολογικής χρήσης των ταμείων της ΕΕ για τη γεωργία, την αλιεία και τη συνοχή, και του προγράμματος LIFE.

Για την πλήρη εκμετάλλευση του δυναμικού του Natura 2000, είναι ωστόσο σημαντικό να συμμετέχουν στη διαδικασία όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς.

Εκτίμηση της οικονομικής αξίας των διαφόρων τύπων οικοσυστημικών υπηρεσιών

Το δίκτυο Natura 2000 έχει ήδη αποδειχθεί σημαντική κινητήρια δύναμη πολλών τοπικών οικονομιών με προσέλκυση τουριστών, οι δαπάνες των οποίων στηρίζουν τις τοπικές οικονομίες.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, οι επισκέπτες σε περιοχές Natura 2000 δαπάνησαν περίπου 50-85 δισ. ευρώ/έτος (το 2006). Οι προστατευόμενες περιοχές μπορούν να προσφέρουν πρόσθετα οφέλη για την τοπική και περιφερειακή οικονομία, με την προσέλκυση εσωτερικών επενδύσεων και την τόνωση της τοπικής εικόνας και της ποιότητας ζωής.

Ο καθαρισμός του νερού και η υδροδότηση αποτελούν σημαντικές οικοσυστηματικές υπηρεσίες που παρέχονται από φυσικά οικοσυστήματα, συμπεριλαμβανομένων των προστατευόμενων περιοχών, όπως είναι το δίκτυο Natura 2000. Ορισμένες μεγάλες ευρωπαϊκές πόλεις, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται το Μόναχο, το Βερολίνο, η Βιέννη, το Όσλο, η Μαδρίτη, η Σόφια, η Ρώμη, και η Βαρκελώνη, επωφελούνται από τη φυσική διήθηση με διάφορους τρόπους. Οι δήμοι αυτοί εξοικονομούν χρήματα από την επεξεργασία του νερού χάρη στη φυσική επεξεργασία που εκτελείται από τα οικοσυστήματα.

Τα εξοικονομούμενα ποσά μπορούν να μετακυλισθούν στους καταναλωτές, με αποτέ-

λεσμα χαμηλότερο κόστος των υπηρεσιών κοινής ωφελείας για τους κατοίκους της ΕΕ.

ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΟΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ:

Οι θαλάσσιες περιοχές Natura 2000, ως μέρος ενός ευρύτερου δικτύου συνδεδεμένων θαλάσσιων περιοχών, μπορούν να έχουν θετικές συνέπειες για τα ιχθυοποθέματα που υφίστανται υπερεκμετάλλευση.

Οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές (ΘΠΠ), συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων περιοχών του Natura 2000, υποστηρίζουν ένα ευρύ φάσμα οικοσυστημικών υπηρεσιών που βοηθούν, μεταξύ άλλων, στη διατήρηση υγιών ιχθυοποθεμάτων.

Σύγκριση του κόστους και του οφέλους από το δίκτυο Natura 2000

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις, στη Σκωτία τα συνολικά οφέλη καλής διαβίωσης σε εθνικό επίπεδο είναι επτά φορές μεγαλύτερα από το κόστος σε εθνικό επίπεδο, πρόκειται δηλαδή για καλή σχέση κόστους/οφέλους.

Στο πλαίσιο μιας ευρύτερης οικονομικής και θεσμικής αξιολόγησης του Natura 2000 στη Γαλλία. Στην περιοχή Natura 2000 «Plaine de la Crau» τα καθαρά κέρδη υπολογίστηκαν σε περίπου 142 ευρώ ανά ha/έτος, δηλαδή περίπου επτά φορές υψηλότερα από το κόστος που συνδέεται με την περιοχή Natura 2000.

Το 2009, οι φινλανδικές υπηρεσίες διαφύλαξης του φυσικού πλούτου (Metsähallitus) και το φινλανδικό ίδρυμα δασών (Metla) πραγματοποίησαν εθνική αξιολόγηση των οικονομικών επιπτώσεων των σχετικών με τη φύση δραστηριοτήτων τουρισμού και αναψυχής στις τοπικές οικονομίες. Σε γενικές γραμμές, εκτιμήθηκε ότι για δημόσια δαπάνη 1 ευρώ σε προστατευόμενες περιοχές, η απόδοση ήταν 20 ευρώ.

Πηγή: Δελτίο πληροφοριών «Τα οικονομικά οφέλη του δικτύου Natura 2000»

Νίκος Μπούκας- Ανέστης,

Βιολόγος- Εξωτερικός συνεργάτης του Φορέα.

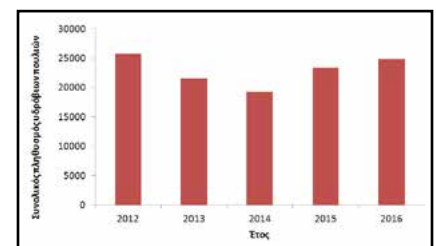
Οι μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις υδρόβιων πουλιών αποτελούν το μακροβιότερο πρόγραμμα παρακολούθησης της βιοποικιλότητας σε παγκόσμια κλίμακα της Διεθνούς Οργάνωσης Υγροτόπων (Wetlands International) και φέτος έκλεισε τα 50 χρόνια "ζωής". Στόχος είναι η καταγραφή των πληθυσμών των υδρόβιων ειδών πουλιών που διαχειμάζουν στους υγροτόπους σε μια συγκεκριμένη περίοδο, στα μέσα του Ιανουαρίου. Οι καταγραφές πραγματοποιούνται ταυτόχρονα σε όλες τις χώρες και στην περίπτωση της Ελλάδας το γενικό συντονισμό έχει η Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία, η οποία πραγματοποιεί καταγραφές σε συνεργασία με τους Φορείς Διαχείρισης και τη συμμετοχή μεγάλου αριθμού εθελοντών.

Στην περιοχή της Θεσπρωτίας τα τελευταία χρόνια οι μεσοχειμωνιάτικες καταμετρήσεις πραγματοποιούνται αποκλειστικά από το προσωπικό του φορέα διαχείρισης στενών και εκβολών ποταμών Αχέροντα και Καλαμά σε συνεργασία με εθελοντές. Καταγραφές πραγματοποιούνται στους 5 υγροτόπους της περιοχής, τις εκβολές Καλαμά, τις εκβολές Αχέροντα, τα έλη Καλοδικίου, Μαργαριτίου, Καρτερίου, τη λίμνη Λιμνοπούλα και τη λίμνη της Γκρίκας (Προνάνη). Συνολικά απαιτείται ένα διήμερο για την πλήρη και ακριβή καταγραφή των υδρόβιων πουλιών σε όλους τους παραπάνω υγροτόπους και όπως είναι αναμενόμενο οι εκβολές του Καλαμά, λόγω έκτασης και πληθυσμού πουλιών απαιτεί τον περισσότερο χρόνο.

Σε συνέχεια παρουσιάζονται κάποια από τα βασικά αποτελέσματα των μεσοχειμωνιάτικων μετρήσεων στους υγροτόπους της Θεσπρωτίας από τα τελευταία 5 έτη (2012,2013,2014,2015,2016), περίοδος κατά την οποία την αποκλειστική ευθύνη των μετρήσεων στην περιοχή έχει ο φορέας διαχείρισης.

Σε αυτά τα 5 έτη καταγραφών τακτική παρουσία κάθε χρόνο παρουσίαζαν 53 υδρόβια/παρυδάτια είδη και 10 είδη αρπακτικών. Φυσικά, σε αυτούς τους αριθμούς δεν συμπεριλαμβάνονται είδη που έχουν καταγραφεί στις περιοχές πριν

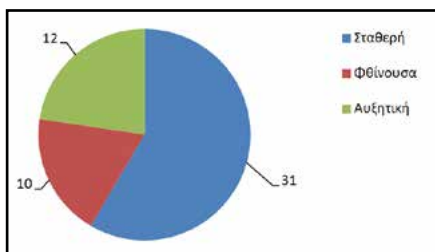
ή μετά την περίοδο των καταγραφών των ΜΕΚΥΠ, δηλαδή τα μέσα Γενάρη. Έτσι, για παράδειγμα δεν έχουν συνηπολογιστεί η ασπρομέτωπη χήνα (*Anser albifrons*), της οποίας σημαντικοί πληθυσμοί καταγράφηκαν το χειμώνα του 2013, από τις αρχές Φεβρουαρίου και μετά όμως. Επιπλέον, δεν συνηπολογίζονται είδη που εμφανίζουν μη τακτική παρουσία, όπως η καστανόπαπια (*Tadorna feruginea*) ή η κοκκίνοσκαλίδρα (*Calidris canutus*), που έχουν καταγραφεί μόνο μια χρονιά, αποτελώντας παράλληλα πολύ σημαντικές καταγραφές. Αναφορικά με το συνολικό πληθυσμό απ' όλα τα είδη των υδρόβιων/παρυδάτιων όπως φαίνεται και στο γράφημα 1 παρατηρείται μια αυξομείωση στην πληθυσμιακή τάση μέσα σε αυτά τα 5 χρόνια με τον αριθμό να κυμαίνεται μεταξύ περίπου 20.000-25.000 πουλιών. Τα έτη 2012 και 2016 παρατηρήθηκε ο μεγαλύτερος πληθυσμός υδρόβιων στις περιοχές με 25.800 και 24.847 πουλιά αντίστοιχα, ενώ το 2014 ο μικρότερος πληθυσμός με μόλις 19.314 πουλιά. Να τονίσουμε εδώ, πως σε αυτούς τους αριθμούς συμπεριλαμβάνονται οι πληθυσμοί από τα είδη των βουτηχταριών, κορμοράνων, πελεκάνων, φοινικόπτερων, πελαργόμορφων, κηνόμορφων, παρυδάτιων, γλαρονιών και γλάρων (εκτός από των Ασημόγλαρων και Καστανοκέφαλων γλάρων).

Γράφημα 1. Πληθυσμιακή τάση από το σύνολο των υδρόβιων πουλιών στα 5 έτη καταγραφών για το σύνολο των υγροτόπων της Θεσπρωτίας (δεν συνηπολογίζονται οι πληθυσμοί των Ασημόγλαρων και Καστανοκέφαλων γλάρων)

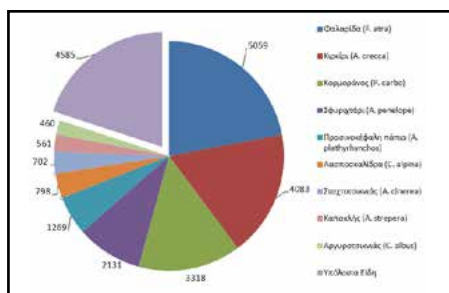
Όπως είναι αναμενόμενο αυτή η τάση δεν είναι αντίστοιχη και με την πληθυσμιακή τάση κάθε υδρόβιου είδους των περιοχών, καθώς μέσα σε αυτήν την πενταετία υπάρχουν είδη πουλιών που ακολουθούν μια αυξητική πληθυσμιακή τάση, κάποια είδη με φθίνουσα

πληθυσμιακή τάση και άλλα με σχετικά σταθερούς πληθυσμούς. Συνολικά από τα 53 υδρόβια/παρυδάτια είδη πουλιών που παρατηρούνται τακτικά στις περιοχές μελέτης τα 31 είδη παρουσιάζουν σχετικά σταθερούς πληθυσμούς, για 10 είδη ο πληθυσμός παρουσιάζει μείωση και για 12 είδη παρατηρείται αύξηση του χειμερινού πληθυσμού (Γράφημα 2).

Διάγραμμα 2. Αριθμός ειδών με βάση την πληθυσμιακή τους τάση στα 5 έτη καταγραφών

Από τα πιο πολυάριθμα είδη που διαχειμάζουν στους υγροτόπους της Θεσπρωτίας με βάση τον μέσο όρο από τα 5 έτη καταγραφών είναι η Φαλαρίδα (*Fulica atra*), το Κικρίρι (*Anas crecca*), ο Κορμοράνος (*Phalacrocorax carbo*), το Σφουριχτάρι (*Anas Penelope*), η πρασινοκέφαλη πάπια (*Anas platyrhynchos*), όπως φαίνεται και στο γράφημα 3.

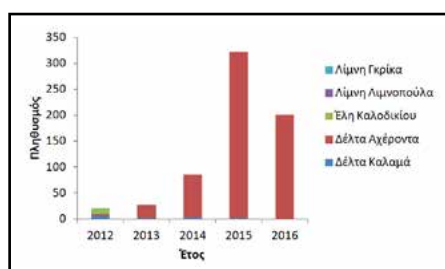

Γράφημα 3. Πληθυσμοί διαχειμαζόντων ειδών με βάση τον μέσο όρο από τα 5 έτη καταγραφών στους υγροτόπους της Θεσπρωτίας

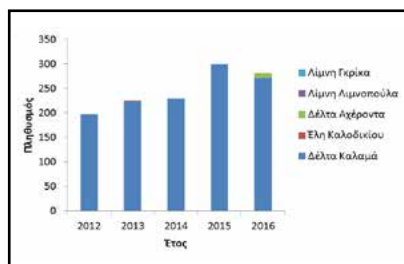
Μέσα σε αυτά τα 5 έτη καταγραφών μερικά από τα είδη που παρατηρήθηκε να παρουσιάζουν σημαντική αύξηση του χειμερινού πληθυσμού τους ήταν το σφουριχτάρι (*Anas penelope*), η κουλιαρομούτα (*Platalea leucorodia*), η βαλτόπαπια (*Aythya nyroca*), ενώ αντίθετα, είδη όπως το κικρίρι (*Anas crecca*), το γκισάρι (*Aythya ferina*) και η καλημάνα (*Vanellus vanellus*) παρουσιάζουν σημαντική πληθυσμιακή μείωση.

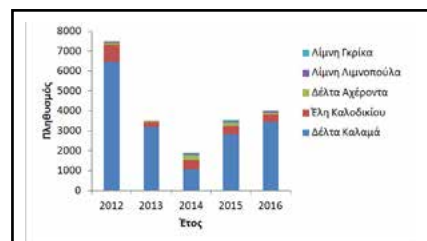
Γράφημα 4: Πληθυσμιακή τάση του σφουριχταριού μέσα στην 5ετία

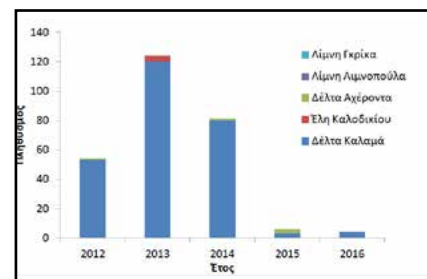
Γράφημα 5: Πληθυσμιακή τάση της βαλτόπαπιας μέσα στην 5ετία

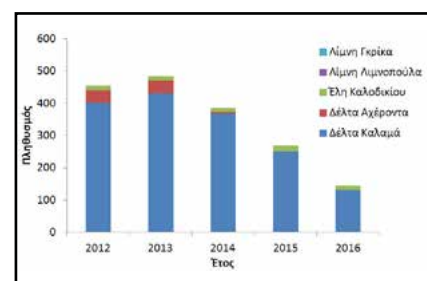
Γράφημα 6: Πληθυσμιακή τάση της κουλιαρομούτας μέσα στην 5ετία

Γράφημα7: Πληθυσμιακή τάση του κικριριού μέσα στην 5ετία

Γράφημα 8: Πληθυσμιακή τάση του γκισαριού μέσα στην 5ετία

Γράφημα 9: Πληθυσμιακή τάση της καλημάνας μέσα στην 5ετία

Από τα παραπάνω συνοπτικά στοιχεία και το σύνολο των δεδομένων που έχουν συλλεχθεί έως τώρα αναδεικνύεται η μεγάλη σημασία που έχουν για την ορνιθοπανίδα τόσο οι μεγάλοι όσο και οι μικρότεροι υγροτόποι του νομού. Επιπλέον, πολύ μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι πληθυσμιακές μεταβολές των ειδών στις περιοχές και η ανάγκη η συνεχής και αποτελεσματική παρακολούθηση να πραγματοποιείται και κατά τα επόμενα χρόνια με ταυτόχρονη έρευνα σχετικά με τις πιθανές αιτίες των πληθυσμιακών διακυμάνσεων με στόχο την καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας των υγροτοπικών οικοσυστημάτων και την αποτελεσματικότερη διατήρηση της βιοποικιλότητας στις περιοχές.

ΦΟΡΕΑΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ Στενών και Εκβολών ποταμών Αχέροντα & Καλαμά

5ο χλμ Ηγουμενίτσας - Σαγιάδας, Τ.Κ. 46 100 • ΤΘ 115 • Τηλ. 26650 21319 <http://www.kalamas-acherontas.gr> blog: fdkal-ach.blogspot.gr ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ: info@kalamas-acherontas.gr